

Energikontoren Sveriges bidrag till Energimyndighetens Öppet forum angående strategi för en fossilfri transportsektor

Energikontoren Sverige, som är samverkansföreningen för Sveriges 15 regionala energikontor, välkomnar möjligheten att bidra till strategin för en fossilfri transportsektor. Vi för gärna en fördjupad dialog kring vad energikontoren kan bidra med för att Sverige ska nå sina mål inom området.

Sammanfattning

- Energikontor är lämpliga aktörer för att driva konkreta och operativa projekt regionalt inom området och har stor erfarenhet att detta
- Energikontoren kan *hur* vi kan uppnå *målen* och med *vilka* kopplat till FFF-utredningen
- Energikontoren Sverige vill se en nationell samordning av beteende- och mobilitetsfrågor kopplat till transportområdet

Samverkansorgan för de svenska regionala energikontoren

Energikontoren Sverige är ett samverkansorgan för de 15 svenska regionala energikontoren som arbetar för en effektivare energianvändning och ökad andel förnybar energi genom projekt i samarbete med offentliga och privata aktörer. Viktiga samarbetspartners är Energimyndigheten och EU men också andra myndigheter och aktörer på lokal, regional och nationell nivå. På Energimyndighetens uppdrag samordnar energikontoren de kommunala energi- och klimatrådgivarna.

Den regionala kraften i energiomställningen i hela EU

De 15 regionala energikontoren täcker hela Sverige från norr till söder och arbetar med att implementera de europeiska och nationella klimat- och energimålen på regional och lokal nivå.

Energikontoren är en del av EU:s energipolitik och i Europa finns ca 350 energikontor, alla med uppdraget att arbeta med energieffektivisering och omställning till förnybar energi. Båda dessa grunduppdrag har stark koppling till transportsektorn där energikontoren är en viktig aktör för att uppnå målet om fossilfri transportsektor. Målgruppen är offentlig sektor, företag och föreningar. I respektive region samordnar energikontoren kommunernas energi- och klimatrådgivare vilka ger oberoende och kostnadsfri rådgivning om energieffektivisering, förnybar energi och även transporter till hushåll, små- och medelstora företag, föreningar och organisationer.

Energikontoren har tillgång till både bred och djup sakkunskap inom sin egen organisation och genom sina nätverk samt god kännedom om sina respektive regions behov och förutsättningar. Med goda kopplingar mellan nationell-regional-lokal nivå har energikontoren snabba och effektiva erfarenhetsutbyten samt kunskapsöverföring som ger grund för bra projekt.

De horisontella kriterierna miljö, icke-diskriminering, integration och jämställdhet är också en naturlig del av vårt arbete och viktiga ingredienser när det gäller att få till ett hållbart transportsystem. Att kunna färdas hållbart främjar miljö, integration, hälsa, jämställdhet och icke-diskriminering på många sätt genom tillgänglighet, lägre utsläpp och föroreningar.

Projektspecialister

Energikontoren är projektspecialister; vana vid att bygga nätverk med parter som vanligtvis inte samarbetar, planera och driva projekt genom hela projektprocessen. Som en regional energiaktör med goda kopplingar till kommuner såväl som nationella aktörer, kan energikontoren utifrån varje regions olika förutsättningar och behov snabbt och effektivt skapa projekt som bidrar till målen för en fossiloberoende transportsektor. Som en snabbriktig aktör är energikontoren vana att läsa in sig på nya områden och har därmed tillgång till färsk kunskap vilket är viktigt för att fatta beslut på rätt grunder.

Få aktörer i Sverige är lika lämpliga som energikontoren att regionalt driva konkreta och operativa projekt inom området. Energikontoren har erfarenhet av att driva projekt på olika geografiska nivåer och i olika finansieringsformer. Från stad/kommun, såsom med hållbart resande vid evenemang i Eskilstuna, till europeiska biogasprojekt som Biogas2020 som är Interreg-projekt och BIOGASSYS i Skåne som är LIFE-finansierat. Åtgärder för minskad klimatpåverkan utförs ofta i projektform, sen är det ofta slut för deltagarna som tar med sig de erfarenheter de själva har nytta av. Energikontorens stora fördel är att man kan förvalta hela resultatet och fortsätter också omvärldsbevakningen inom området. Detta tas sedan för vidareutveckling tillsammans med regionala, nationella och europeiska nätverk för uppväxling av åtgärder.

Energikontorens erfarenhet från projekt inom transportområdet

Sedan energikontorens födelse i slutet av 1900-talet har vi tillsammans med olika samverkanspartners jobbat med projekt inom hållbart resande och hållbara transporter, alltifrån mjuka beteendefrågor till tunga godstransporter (se bilaga 1 för projektlista). Just nu pågår flera biodrivmedelsprojekt, t.ex. www.greendriveregion.se. Vidare har ett antal energikontor har ansökt eller planerar att ansöka om ERUF-finansiering för arbete med hållbart resande, bland annat. Energikontor Norra Småland, Energikontoret Region Örebro län och Energikontor Sydost.

Energikontor Sydost m.fl. energikontor har tidigare drivit ett arbete med hållbart resande genom ett så kallat mobilitetskontor/mobilitetssamverkan men när ingen utsedd ansvarig tar över efter projektavslut eller en långsiktig budget är kopplad till arbetet så leder det till en avsaknad av kontinuitet i arbetet. Ska fokus kunna läggas på vår största klimatutmaning så krävs kontinuitet med tydlig ansvarsfördelning och fast finansiering. För att energikontoren ska kunna agera som en stark och regional aktör behövs det stöd från t.ex. Trafikverket med flera för till exempel kompetensutveckling och uppdatering av vad som sker inom området. För detta krävs forum som vi ser att myndigheterna skulle kunna ansvara för.

Mycket av det stöd som behövs på lokal och regional nivå är kopplat till att medvetandegöra problematiken, utmaningarna och möjligheterna med transporter och resor – de som behöver ha denna kompetensutveckling är både tjänstemän och politiker. De regionala energikontoren kan med stöd av berörda myndigheter främja att denna medvetenhet sprids regionalt.

Inom Energikontoren Sverige finns en viss tvekan kring nyttan av ”kosmetiska kampanjer” som drar mycket personresurser men inte kommer till källan med problematiken kring våra transporter. Vi välkomnar ett krafttag med resursfördelning som systematiskt tar sig an de områden som ger störst effekt. Många röster har höjts efter FFF-utredningen om att omställningen går för långsamt. Energikontoren vet vad som behöver göras, och kan realisera det tillsammans i samverkan med de olika aktörer som krävs i för att målen fossiloberoende fordonsflotta och hållbart transportsystem. Detta har energikontorens samordnare för området Therese Silvander även framfört i arbetet med den ”strategiska innovationsagendan för fossilberoende fordonsflotta 2030- hur realiserar vi målet?”.

Områden som särskilt bör prioriteras i strategin för en fossilfri transportsektor

- Se till hela-resan-perspektivet med koppling till folkhälsa och förebyggande åtgärder samt finansieringsflöden, och att termen ”hela-resan-perspektivet” definieras
- Det är viktigt att det tydliggörs i strategin att många olika lösningar och tekniker behöver främjas för att uppnå målet om fossiloberoende
- Möjligheter för vitt skilda aktörer inom hela person- och godstransportkedjan att kunna samverka och få stöd inom projekt utan att hindras av statstödsreglerna
- Landsbygdens hinder och möjligheter, så det ej endast blir fokus på städer

Några avslutande ord

Energikontoren Sverige följer Energimyndighetens uppdrag med stort intresse och vi ser gärna en fördjupad dialog om vad energikontoren kan bidra med. Vi har en stor erfarenhetsbank med goda exempel och resultat som bidrar till en fossiloberoende transportsektor.

Energikontoren Sverige genom

www.energi-kontorensverige.se

Bilaga 1. Projektlista, exempel på pågående och avslutade projekt

Projekten spänner över stora delar av transportområdet; från beteendefrågor till tunga transporter och inom perspektivet bilen-bränslet-beteendet.

Förkortningar: ÖG – Energikontor Östra Götaland, N Sm- Energikontor Norra Småland, HUV – Hållbar utveckling väst, X - Gävleborg, GDE- GävleDala Energikontor, Sydost = Energikontor Sydost. TRV-Trafikverket. (* - med stöd från Energimyndigheten)

Transportslag/drivmedel

- Arbetsmaskiner Uppsala län (Mälardalen) *
- Baltic Re-energy (Sydost) Seedmoney, Svenska institutet 2015-2016
- BioDriv (Värmland)
- Biogas Action (Sydost) H2020 2016-2018
- Biogas i Östergötland
- Biogas Sydost (Sydost) Medlemsfinansierat 2009- och pågående
- Biogas Öst (stor-regionalt bland annat deltar Energikontoret Region Örebro län)
- BiogasMitt Framåt! (Gävleborg och Dalarna) (GDE)
- Biogasprojekt – regionala utredningar om biogaspotentialer
- Biomethane Regions (Sydost) IEE *, tre länsstyrelser 2011-2014
- Bio-Nett (Sydost) IEE 2006-2008
- Bionic, Sustainable biofuel in the Community. Biodrivmedel Värmland (Värmland) IEE 2007-2010
- Clean Drive (Sydost) IEE 2010-2013
- Electric Car Region (Gävleborg) (GDE)
- ELMOS (Electric Mobility Small Cities) (Sydost) South Baltic* 2011-2014
- Fem utredningar/förstudier med inriktning på biogasproduktion
- FLEAT- IEE projekt om hållbara fordonsflottor
- Fossilfria lantbruk (Östergötland)
- Green Drive Region- Öka andelen fossilfria fordon mha: elfordon, biobränslen (vanligtvis E85, biogas, HVO mm) och vätgasfordon. (Dalarna, Värmland, Gävleborg samt norska Hedmark och Oppland 2015-)
- H2-Skåne, Nätverk för vätgas (Skåne)
- Klimateffektiva arbetsmaskiner (Örebro)
- Klimateffektiva godstransporter (Örebro)

- MaDeGasCar - Market Development for gas driven cars (Sydost, Skåne, Mälardalen) IEE
- Marknadskampanj för biogas (Skåne) *
- Minskat transportarbete med personbilar (Örebro)
- Mobinet (Mälardalen) IEE
- Rädda landsbygdens bensinmackar - fler tankställen med förnybara drivmedel (Sydost) Klimp, Regionförbundet Kalmar län. Regionförbundet Södra Småland, Lst Kronobergs län, Region Blekinge 2008-2009
- Strategi o handlingsplan för fordonsgas, Blekinge, Kalmar och Kronobergs län (Sydost) Länsstyrelserna i Kalmar, Kronoberg och Blekinge län 2011-2014
- Tidningen Klimat och transporter (Energikontoren Sverige)
- Transporter i Västmanland (Mälardalen) *
- Uppsala Klimatprotokoll Fokus Hållbara transporter *
- Utbildning Biodrivmedel (Östergötland)
- Utredning om framtida samrötningsanläggningar i Sydnärke
- Ökad andel fordon med förnybara drivmedel (Örebro)

Godstransporter, tunga fordon och logistiklösningar

- East West Transport Corridor (Sydost) Östersjöprogrammet 2009-2012
- Ecostars (Sydost) IEE 2010-2010
- Enclose, ee-logistik lösningar i historiska städer (Sydost) IEE 2012-2014
- Godstransportrådet, deltagare (Sydost) Trafikverket
- Low carbon Logistic (Sydost) EU:s Södra Östersjöprogram 2016-2019
- Projekt kontor med support (Sydost) * 2014-2015
- Samordnad varudistribution – Blekinge, Bromölla (Sydost) * Region Blekinge 2014-2016
- Samordnad varudistribution – Kronoberg, Nybro (Sydost) * Regionförbundet Södra Småland 2013-2015

Mobilitet/beteende, resesätt, strategier, policyer, upphandling planering, IT

- BGLC (Örebro)
- BuySmart +, Hållbar & energi effektiv upphandling (Sydost) IEE 2012-2014
- CERO-Y För ett mer effektivt resande för tjänste- och pendlingsresor i Västernorrlands sju kommuner.
- City_Sec, Borgmästaravtalet (Sydost) IEE 2010-2013
- Come2come, Borgmästaravtalet (Sydost) 2010-2012
- Den goda resan (N Sm) *
- ECOMM – European Conference On Mobility Manangment (GDE) *
- Effektiva hemtjänstresor i Jönköpings län
- EnerCitEE (Sydost) Interreg IVC 2010-2012
- Energisnål samhällsplanering i norra Norrland (NENET) *
- ENNEREG – Regions 202020 (Sydost) IEE 2010-2013
- E-TREAM (Sydost) IEE 2006-2008
- Europeiska Trafikantveckan 2013
- Examensarbete Hållbara resor i Jönköpings län
- Flexicyklist – barnfamiljer fick cykelkärror för att lösa vardagsresorna med cykel.
- Förbättrad kollektivtrafik (Örebro)
- Fysisk planering för hållbara transporter (Örebro)
- GreCor (Örebro)
- Grön IT (ÖG)
- Hållbara resor - ändra beteenden samt aktiviteter som distansmöten, gå och cykla, ökad användning av kollektivtrafik med uppföljning – ERUF (Västernorrland 2016-)
- Hållbar planering (HUV) *
- Idrott och transporter – Klimatmatchen (Örebro) *
- INEKT- Informationshantering och energieffektivisering av kommuners och landstings transporter” (ÖG)
- Innovativa MM-åtgärder (Sydost) * Trafikverket 2011-2014
- Inom ramen för Uthållig kommun; inleddes nordliga noden för hållbara transporter
- Lärarhandledning för en resepolicy (HUV) *
- Mobasto (Creation of a Mobility Agency in small an medium sized towns and districts
- Mobile together (Sydost) South Baltic * 2013-2015

- Mobilitetskontor Gävleborg (GDE) *
- Mobilitetskontor i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län (Sydost) Trafikverket, KLIMP 2005-2012
- Mobilitetssamverkan i Västra Götaland (förstudie) (HUV) *
- MOVE smart trafikant (Sydost) IEE + TRV + Klimp 2006-2008
- Ökad transport rådgivning (Energikontoren Sverige) * 2012
- Ökad transportrådgivning – recept för hållbara resor *
- PRIMES, Hållbar & energieffektiv upphandling (Sydost, Lst Kronoberg, BTH) IEE 2013-2016
- ProEBike (ÖG)
- Resepolicyarbete med kommuner (regionalt/lokalt)
- Resor till stora evenemang *
- Samarbetsavtal med Trafikverket; ”Energieffektivisering inom transportområdet”
- Samordnade varutransporter/samlastning (Sydost) *
- SEP – kommunal energiplanering (Sydost) Interreg IVB 2009-2012
- Sparsamkörning (regionalt/lokalt)
- Sustainable Urban Mobility (SUM) (Sydost, Skåne) Interreg IVC 2012-2014
- SUSTRAM – hållbara transporter för mobilitet i småstäder (Sydost) Interreg IVC 2011-2012
- Sydost Trampar (Sydost) Klimp, avgiftsfinansierat 2011-2015
- Tillhåll 2 (Skåne, Sydost) 2010-2012
- Trafikantveckan (Mobilitetsveckan)
- Transportutbildning för EKR *
- Uthållig idrottsförening *
- Utveckling av grönare logistiktjänster (Örebro)
- Verktygslåda för hållbar planering – sammanställning av planeringshjälpmedel som finns

Bilaga 2- Definitionen av ett energikontor

Föreningen Energikontoren Sverige är ett samverkansorgan för de svenska regionala energikontoren och arbetar för att stödja och samordna de regionala energikontoren. Föreningens syfte är att ytterligare öka den nationella nyttan genom implementeringen av åtgärder på lokal/regional nivå.

De regionala energikontoren i Sverige är viktiga samhälls- och utvecklingsaktörer för energieffektivisering och förnybar energi. Energikontoren etablerades i Sverige på nittiotalet och har idag en betydande roll i utvecklingen för ett energieffektivare och hållbarare samhälle.

Syfte

Energikontorets främsta syfte är att främja energieffektivitet och förnybara energikällor på lokal och regional nivå.

Målgrupp

Energikontorets verksamhet riktar sig främst till följande målgrupper

- Kommuner
- Kommunala bolag
- Offentliga aktörer
- Organisationer
- Företag
- Föreningar
- Hushåll

Offentlig förankring

Energikontoret har endast offentligt huvudmannaskap. Energikontoret ska ha en tydlig offentlig förankring och ska stödjas politiskt från de regionala och/eller lokala myndigheterna inom sitt verksamhetsområde. I Energikontorets styrande organ ingår folkvalda på lokal och/eller regional nivå.

Förankring andra viktiga aktörer

Energikontoret ska ha en god förankring hos och förståelse för andra relevanta aktörer i regionen. Energikontorets styrande organ/styrgrupp ingår sakkunniga från t.ex. akademi och näringsliv

Verksamhet och uppföljning

Energikontorets verksamhet ska drivas utan vinstintresse/vinstutdelning. Energikontorets verksamhet och projekt ska tydligt kunna särskiljas och följas upp. Verksamheten redovisas med årsredovisning.

Kapacitet och kompetens

Energikontoret ska ha egen personal med kompetens inom energieffektivisering och förnybara energikällor. Energikontoret ska genom uppdrag/ägardirektiv ha mandat och kapacitet att driva en operativ verksamhet och söka nya projekt för att växla upp arbetet med energifrågor i regionen

ENERGIKONTOREN SVERIGE

Energikontoren Sverige är den nationella partnern för regionalt energi- och klimatarbete.

Läs om våra projekt på: energikontorensverige.se

Bilaga 3. Exempel på aktörer Energikontoren har samverkat med och fortsätter samverka med

- Energimyndigheten, Trafikverket
- Regionförbund, regionkommuner, landsting, kommuner, länsstyrelser, kommunala bolag
- Regioner i Europa genom EU-projekt
- Näringslivet: transportföretag, skogsindustri, drivmedelsleverantörer, verkstadsindustri, IT-företag (kluster), energiföretag. Företag i rollen som arbetsgivare
- Kollektivtrafikmyndigheter, lokal-/regionaltrafiken, taxibolag, budfirmor, bilhandlare, elfordonsleverantörer, bilpoolsleverantörer
- Branschorganisationer, "folkbildningen", (idrotts)föreningar
- Bostadsrättsföreningar, fastighetsbolag
- Universitet och högskolor, bl.a. folkhälsoforskare och forskare inom energiområdet

Sammanfattat, de många olika aktörer som krävs för att uppnå en fossiloberoende fordonsflotta och ett hållbart transportsystem.